

Asia: VN/8871/2019

## **Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi**

### Taustatiedot

#### **Onko vastaaja**

joku muu

#### **Vastaajatahon virallinen nimi**

Markku Pekurinen

#### **Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot**

Markku Pekurinen, markku@pekurinen.com

#### **Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä**

-

### Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

**1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?**

Voidaan.

**2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?**

-

**3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?**

Toteutuu periaatteessa samoin kuin valtiollisella tasolla - maakuntapäätäjät valitaan vaaleilla.

## Kysymyksiä sote-maakuntalaista

### **4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?**

kyllä pääosin

### **5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?**

kyllä pääosin

### **6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?**

ei kantaa

### **7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?**

ei kantaa

### **8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?**

ei [Maakuntien taloudellinen ja toiminnallinen liikkumavara on erittäin rajallinen. Valtion yksityiskohtiin menevä ohjaus rajoittaa mahdollisuuksia alueellisiin innovaatioihin ja järjestää palveluja alueen omista lähtökohdista ja tarpeista. . ]

### **9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.**

ei pääosin [Investointien keskistetyllä ohjauksella pyritään pitämään sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen pitkän ajan kustannuskehitys hallittuna. Valtakunnallisesti keskistetty päätöksenteko yksittäisen sote-maakunnan investoinneista rajaa sote-maakuntien itsenäistä päätösvaltaa ja itsehallintoa. Hallinnollisesti monimutkainen, kankea ja yksityiskohtiin menevä ohjaus voi myös hidastaa yksittäisen sote-maakunnan välttämättömänä pitämien investointien toteutusta. Ministeriöiden viimekätinen sananvalta ei välttämättä turvaa alueiden tarkoituksenmukaista päätöksentekoa. ]

### **10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.**

-

**Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista**

**12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?**

kyllä pääosin

**13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?**

kyllä pääosin

**14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”**

ei kantaa

**15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?**

kyllä pääosin

**16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?**

ei pääosin [Rajoittaa liikaa sote-maakuntien itsenäistä päätösvaltaa palvelujen tuotantotavasta päättämisessä. ]

**17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja**

kyllä

**18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?**

kyllä

**19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?**

ei kantaa

**20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?**

ei kantaa

**21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?**

ei kantaa

**22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?**

-

**23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

Muutosesitys - Sote-järjestämislaki 24 §:

Uusi 3 momentti

”Edellä 2 momentissa tarkoitetaan sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta tärkeällä investoinnilla ja sitä vastaavalla sopimuksella sellaista hanketta, jonka suuruus on yli xxx miljoonaa euroa tai osuus on yli yyy prosenttia toiminnan kokonaiskustannuksista.”

Muutosesitys - Sote-järjestämislaki 24 a §:

4) momentti

”... Taloudellisesti merkittävällä investoinnilla ja investointia vastaavalla sopimuksella sekä luovutuksella tarkoitetaan sellaista hanketta, jonka suuruus on yli xxx miljoonaa euroa tai osuus on yli yyy prosenttia toiminnan kokonaiskustannuksista.”

Perustelut kohdassa 24.

**24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaita.**

1) Kun lakiehdotuksessa painotetaan investointisuunnitelman hyväksymisperusteiden sijaan hylkäysperusteita, tulisi perusteet avata ja kuvata selkeästi perusteluissa. Esimerkiksi taloudellisesti merkittävä investointi (Sote-järjestämislaki 24 a § mom 3 ja 4) tulisi määritellä itse laissa tai lain perusteluissa euromääräisenä tai osuutena toiminnan kokonaiskustannuksista. Tämä helpottaisi merkittävästi sote-maakuntien investointien suunnittelua ja yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi vähämerkityksellisten investointien hyväksymisprosessia ja toteutusta.

2) Uudellamaalla ei ehdotuksen mukaan toteuteta samanlaista sote-uudistusta kuin muualla maassa. Erikoissairanhoito säilyy pääosin nykyisellään. Palvelujen järjestämisen intergraatio toteutuu Uudellamaalla vain perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon kohdalla. Erikoissairanhoito järjestetään muusta sotesta erillisenä.

**Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaita**

**25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?**

ei kantaa

**26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?**

-

**27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?**

ei kantaa

**28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?**

ei kantaa

**29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?**

-

**30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?**

-

**31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.**

-

**Kysymyksiä voimaanpanolaista**

**33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?**

ei [Etelä-Savon maakunta tulee säilyttää nykyisellään. Mikkelin ja Savonlinnan seutu muodostavat yhdessä väestöpohjaltaan soten kannalta jotakuinkin riittävän kokonaisuuden. Etelä-Savon väestöpohja ilman Savonlinnan seutua jää soten kannalta aivan liian pieneksi. ]

**34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?**

ei pääosin [Aluejako vastaa pääosin soten tarpeita (pl. Etelä-Savo vs. Pohjois-Savo sekä Uusimaa).  
Muiden kuin sote-toimintojen kannalta harvempi määrä maakuntia on tarkoituksenmukaisempi. ]

**35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa?**

Etelä-Savon maakuntaan [Etelä-Savon maakunta tulee säilyttää nykyisellään. Mikkelin ja Savonlinnan seutu muodostavat yhdessä väestöpohjaltaan soten kannalta jotakuinkin riittävän kokonaisuuden. Etelä-Savon väestöpohja ilman Savonlinnan seutua jää soten kannalta aivan liian pieneksi. ]

**36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?**

ei pääosin [Ehdotettu aluejako noudattaa aiempaa Uudenmaan ja Helsingin sairaanhoitopiirien ja sairaanhoitoalueiden aluejakoa. Aluejako rajoittaa ja hidastaa pääkaunpunkiseudun metropolialueen kehittämistä ja voi muodostua jopa sen esteeksi vuosikummeniksi. sitä ]

**37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?**

ei kantaa

**38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?**

ei kantaa

**39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?**

ei kantaa

**40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?**

ei kantaa

**41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?**

ei kantaa [Ulkoistamissopimukset on tehty eri tilanteessa. Osa sopimuksista on tehty aidosti tarpeesta (esim. päivystyksen turvaaminen) ja osa selvästi "nykytilanteen betonoimiseksi" ja rahoitusvastuun siirtämiseksi sote-uudistuksen toteutuduttua kunnalta/kunnilta maakunnalle. ]

**42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?**

-

**43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?**

kyllä pääosin

**44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.**

-

## Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

**46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?**

kyllä pääosin [Rahoitusta pitäisi täydentää sote-maakuntien verotusoikeudella. Tämä tukisi uudistuksen tavoitteiden toteutumista ja maakuntien itsehallintoa. ]

**47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?**

ei [Ehdotuksen mukaan valtio varautuisi rahoittamaan sote-maakuntia jo ennakkoon tiedossa olevaa väestön palvelutarpeiden kasvua vähemmän. Kustannustason muutos otetaan huomioon rahoituksessa sote-maakuntien hintaindeksillä, joka ei juuri lainkaan kuvaa kyseisten palvelujen kustannustason muutosta. On ilmeistä, että ehdotuksen mukainen tarkistusmenettely johtaa ajan

mittaan sote-maakuntien rahoituksen erkanemiseen niiden todellisista kustannuksista. Ks. tarkemmat kommentit kohdassa 53]

**48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?**

kyllä [Sote-maakuntien valtion rahoituksen määräytymisperusteet tarjoavat sote-maakunnille periaatteessa yhtäläiset taloudelliset edellytykset järjestää maakunnan väestön tarvitsemat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Määräytymistekijät ja niiden painokertoimet perustuvat huolelliseen, yksityiskohtaiseen ja laajaan tutkimukseen. ]

**49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?**

ei kantaa

**a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?**

ei pääosin [Uudistuksesta hyötyvien sote-maakuntien kannalta siirtymäaika on liian pitkä ja "kärsivien" kannalta liian lyhyt. Pitkä siirtymäaika jättää sote-maakuntien rahoituksen tarveperusteiset erot tasaamatta. Luontevaa olisi raja-ta siirtymäaika esimerkiksi 5 vuoteen ja rakentaa siirtymätasauksen vuosittainen enimmäismäärä sellaiseksi, että siirtymäajan jälkeen kunkin sote-maakunnan valtionrahoitus vastaa väestön sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen arvioitua tarvetta. ]

**b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?**

ei [Suurin osa maakunnista (12) ei vielä siirtymäajan jälkeenkään saisi väestön palvelujen tarpeeseen nähden oikeudenmukaista valtion rahoitusta. Helsingin, Länsi-Uusimaan ja Pohjanmaan sote-maakuntien valtionrahoitus olisi vielä siirtymäajan jälkeenkin edelleen selvästi arvioitua tarvetta suurempi. Luontevaa olisi rajata siirtymäaika esimerkiksi 5 vuoteen ja rakentaa siirtymätasauksen vuosittainen enimmäismäärä sellaiseksi, että siirtymäajan jälkeen kunkin sote-maakunnan valtionrahoitus vastaa väestön sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen arvioitua tarvetta. ]

**51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?**

ei kantaa

**52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

Muutosesitys – Sote-maakuntien rahoituslaki 7 § - Palveluarpeen muutoksen huomioon ottaminen:

1 ja 2 momentti:



”Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määrättäessä otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioitu vuosittainen kasvu, joka on seuraava:

vuonna 2023 1,21 %

vuonna 2024 1,25 %

vuonna 2025 1,28 %

vuonna 2026 1,31 %

Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvio palvelutarpeen vuosittaisesta kasvusta perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimukseen (SOME-malli). Palvelutarpeen arvioidusta vuosittaisesta kasvusta säädetään vähintään neljän vuoden välein.”

Muutosesitys – Sote-maakuntien rahoituslaki 8 § - Kustannustason muutoksen huomioon ottaminen:

1 ja 2 momentti:

”Valtion rahoituksen tasoa varainhoitovuodelle määrättäessä kustannustason muutos otetaan huomioon sote-maakuntien hintaindeksin mukaisesti.

Sote-maakuntien hintaindeksiä laskettaessa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen ansiotasoindeksin painokerroin on 0,60, sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen hyödykehintaindeksin 0,30 ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen vuotuisen muutoksen 0,10. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin sote-maakuntaindeksin laskennasta.”

Muutosesitys – Sote-maakuntien rahoituslaki 35 § - Siirtymätasaus:

1 ja 2 momentti:

”Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten kuin 2 momentissa säädetään.

Siirtymätasauksena sote-maakunnan rahoitukseen lisätään tai siitä vähennetään laskennallisten ja toteutuneiden kustannusten erotus kokonaan vuonna 2023 ja erotuksesta asukasta kohden

1) enintään xxx euroa 2024;

2) enintään yyy euroa 2025;

3) enintään zzz euroa 2026;

4) enintään xyz euroa 2027.

Asukasmääränä otetaan huomioon sote-maakunnan väestömäärän ennakoitu muutos vuosina 2024–2027.”

3 momentti: Poistetaan.

4 (uusi 3) momentti: Ennallaan.

5 (uusi 4) momentti:

”Tässä pykälässä tarkoitetut siirtymätasaukset toteutetaan sote-maakuntien ja valtion välisessä suhteessa kustannusneutraalisti.”

### **53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.**

1) Sote-maakuntien järjestämisvastuun toteuttaminen uskottavasti edellyttää vähintäänkin sitä, että valtion rahoitusta tarkistetaan vuosittain täysimääräisesti väestön ennakoitua sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen tarpeen kasvua vastaavasti eli noin 1,2 prosenttia vuodessa. Ehdotuksen mukaan rahoitusta tarkistetaan pelkästään ennakoitun väestömäärän kasvun mukaisesti eli noin 1 prosenttia vuodessa. Kun pelkästään terveyden- ja vanhustenhuollon menot ovat vuosina 2010–2018 kasvaneet reaalisesti keskimäärin noin 1,7 prosenttia, jättää ehdotus sote-maakunnille edelleen merkittävän paineen parantaa palvelutuotannon tuottavuutta.

2) Rahoituslakiehdotuksessa otetaan huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannustason muutos sote-maakuntien valtionrahoituksessa. Kustannustason muutos otetaan huomioon sote-maakuntien hintaindeksillä, jonka yhteys sote-maakuntien kustannuskehitykseen on etäinen. Sote-maakuntien hintaindeksissä ansiotasoindeksi paino on 60 %, kuluttajahintaindeksin 30 % ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen muutoksen osuus 10 %.

Sosiaali- ja terveystoimen paino ansiotasoindeksissä on 14,9 prosenttia ja palo- ja pelastustoimen 0,4 prosenttia eli yhteensä noin 15,3 prosenttia. Valtaosa (84,7 %) ansiotasoindeksistä kuvaa siis muiden kuin sote-maakuntien henkilöstön ansiokehitystä ja voi siten antaa virheellisen kuvan kustannuskehityksestä.

Kuluttajahintaindeksi kuvaa kotitalouksien hankkimien tavaroiden ja palvelujen hintakehitystä, mikä sopii erittäin huonosti kuvaamaan sote-maakuntien muiden kuin palkkojen ja palkkasidonnaisten maksujen kustannus-tasossa tapahtuvia muutoksia. Kuluttajahintaindeksi ei luonteensa mukaisesti kuvaa esimerkiksi sairaalalääkkeiden, sairaalatarvikkeiden tai laboratorio- ja kuvantamislaitteiden hintakehitystä.

Maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen (sairausvakuutus-, työttömyysvakuutus- ja eläkemaksut) muutos on esitetyn sote-maakuntaindeksin tekijöistä ainoa, joka kuvaa selkeästi sote-maakuntien kustannustasossa tapahtuvaa muutosta.

Rahoituslakiehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannustason muutos otetaan huomioon sote-maakuntien rahoituksessa sote-maakuntien hintaindeksillä, joka ei juuri lainkaan kuvaa kyseisten palvelujen kustannustason muutosta.

On ilmeistä, että ehdotuksen mukainen tarkistusmenettely johtaa ajan mittaan sote-maakuntien rahoituksen erkanemiseen niiden todellisista kustannuksista.

Rahoitusperusteiden uskottavuuden säilyttämiseksi sote-maakuntien hintaindeksin tulee kuvata mahdollisimman hyvin kustannustason todellista muutosta.

3) Seitsemän vuoden siirtymäkauden jälkeen 10 sote-maakunnan rahoitus määräytyisi täysimääräisesti rahoitusmallin mukaisesti pääosin väestön palvelutarpeiden perusteella. Suurin osa maakunnista (12) ei vielä siirtymäajan jälkeenkään saisi väestön palvelujen tarpeeseen nähden oikeudenmukaista rahoitusta. Helsingin, Länsi-Uusimaan ja Pohjanmaan sote-maakuntien rahoitus olisi vielä siirtymäajan jälkeenkin edelleen selvästi arvioitua tarvetta suurempi.

Ehdotettu seitsemän vuoden siirtymäaika on monien, erityisesti uudistuksesta hyötyvien maakuntien kannalta liian pitkä ja jättää sote-maakuntien rahoituksen tarveperusteiset erot tasaamatta. Luontevaa olisi rajata siirtymäaika esimerkiksi 5 vuoteen ja rakentaa siirtymätasauksen vuosittainen enimmäismäärä sellaiseksi, että siirtymäajan jälkeen kunkin sote-maakunnan valtionrahoitus vastaa väestön sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen arvioitua tarvetta.

## Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

**54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?**

ei kantaa

**55. Ovatko valtiosuuskaiteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?**

ei kantaa

**56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.**

-

## Verolainsäädäntö

**58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?**

ei kantaa

**59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.**

-

## Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

**61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?**

ei kantaa

**62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?**

ei kantaa

**63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.**

-

## Uusimaa-laki

**64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?**

ei pääosin [Ei turvaa, koska Uudellamaalla toteutetaan muusta maasta poikkeava sote-uudistus. Uudellamaalla integroidaan perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon järjestäminen, muualla maassa näihin integroidaan myös erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu. Uudellamaalla erikoissairaanhoidon säilyy pääosin ennallaan. ]

**65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?**

kyllä

**66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?**

kyllä pääosin [Tämän lakiehdotuksen mukaan (Uudellamaalla toteutettava muusta maasta poikkeava uudistus) järjestämisvastuusta on säädetty tarkoituksenmukaisesti. Järjestämisvastuu ei ole tarkoituksenmukainen koko maan sote-uudistuksen kannalta.]

**67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?**

kyllä

**68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?**

-

**Yleishallintoa koskevat lait**

**70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.**

-

**Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista**

**72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?**

ei kantaa [Kysymys on epäselvä ja monimutkainen. Kysymys sisältää liian monta eri asiaa yhteen niputettuna. Mahdoton vastata.]

**73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)**

kyllä

**74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.**

-

**75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.**

-

## Maakuntien ohjaus

**76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?**

kyllä pääosin [Valtion rahoittaessa pääosan sote-maakuntien menoista, vahva valtion ohjaus on perusteltua. Maakunnille tulee kuitenkin jättää riittävästi liikkumavaraa itsenäiselle päätöksenteolle ja itsehallinnon toteuttamiselle. ]

**77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?**

ei pääosin [Neuvottelujen ehdotettu asialista on aivan liian laaja ja yksityiskohtainen ja lähentelee "mikromanageerausta". Valtaisa tehtävä ministeriöille, edellyttää runsasta ja asiantuntevaa resursointi sekä maakuntien olojen syvällistä tuntemusta. Voi myös kysyä onko kaavailtu yksityiskohtiin menevä ohjaus edes ministeriöiden tehtävä. Ohjauksen tulee keskittyä suuriin strategisiin linjauksiin. ]

**78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?**

kyllä pääosin

## Uudistuksen vaikutukset

**79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?**

-

**80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?**

ei kantaa

**81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?**

-

**82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?**

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

**88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.**

-

**89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.**

-

**90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.**

-

Markku Pekurinen